

Posudek školitele na bakalářskou práci Michala Tvrze „Regionální diferenciacie úmrtnosti na nejdůležitější nemoci oběhové soustavy v Česku“

Bakalářská práce Michala Tvrze „Regionální diferenciacie úmrtnosti na nejdůležitější nemoci oběhové soustavy v Česku“ má celkový rozsah 143 stran včetně velmi rozsáhlé přílohové části. Textová část práce je strukturována standardně a je rozdělena do osmi základních kapitol včetně úvodu a závěru. Doplňují ji seznamy tabulek a obrázků, přehled použitých zkratk, seznam použité literatury a přílohy.

Cílem předkládané bakalářské práce je identifikovat hlavní rysy vývoje úmrtnosti mužů a žen na nemoci oběhové soustavy v období let 1997 až 2017 na úrovni Česka a také jeho okresů. Nemoci oběhové soustavy jsou analyzovány jak celkem, tak jsou vybrány i některé konkrétní diagnózy. Sekundárním cílem práce potom je vytvořit typologii okresů na základě vybraných úmrtnostních charakteristik.

Práce je rozdělena do osmi kapitol. Za úvodní kapitolou, kde autor představuje téma práce, následuje kapitola zabývající se rešerší relevantní literatury a na jejím základě potom stanovením výzkumných otázek. Další dvě kapitoly popisují nejprve základní charakteristiky vybraných nemocí oběhové soustavy a příčiny a prevenci těchto onemocnění. Pátá kapitola obsahuje informace o použitých výzkumných metodách, případných metodických problémech a také datových zdrojích. Vlastní analytickou část práce pak tvoří šestá a sedmá kapitola. Autor nejprve analyzuje vývoj úmrtnosti na studovanou skupinu příčin (celkem i dle vybraných diagnóz) podle pohlaví na národní úrovni a v další kapitole se potom zabývá meziokresní diferenciací úmrtnosti mužů i žen na tato onemocnění. S využitím faktorové a shlukové analýzy zde také vytváří typologii okresů. V závěru jsou potom hlavní výsledky předchozích kapitol shrnuty.

Michal Tvrz v rámci předkládané bakalářské práce prokázal schopnost samostatné práce a hluboký zájem o studovanou problematiku. Práce je napsána na nadstandardní stylistické úrovni prakticky bez gramatických chyb nebo překlepů. V teoretické části práce autor shromáždil a kvalitně využil velmi rozsáhlý soubor relevantní české, a hlavně zahraniční literatury. Ve vlastní analýze byl potom zpracován velký objem zdrojových dat, z nichž byla na základě správně použitých metod vypočtena řada vhodně zvolených demografických a statistických ukazatelů. Chvályhodná je také snaha vytvořit klasifikaci studovaných územních jednotek prostřednictvím faktorové a shlukové analýzy. Pro výpočet a prezentaci dat byla nutná znalost různých softwarových aplikací. Také formální stránka práce je na nadstandardní úrovni a autor poměrně přesně dodržuje katederní pravidla formátování textu i grafických prvků.

Posuzovaná práce není prostá nedostatků a chyb. Z hlediska obsahu je práci potřeba vytknout následující:

1. Jednotlivé odstavce v kapitole 1.1.1 na sebe příliš logicky nenavazují a často přeskakují mezi různými myšlenkami nebo tématy. Podobně problematické je rozdělení kapitol 1.1.1 a 1.1.2, které se myšlenkově hodně prolínají.
2. V kapitole 1.2 Výzkumné otázky a hypotézy práce žádné hypotézy nejsou.
3. Bylo by vhodné upravit název kapitoly 3.2 Rizikové faktory životního stylu, která obsahuje i faktory snižující riziko úmrtí na nemoci oběhové soustavy (např. odstavec o ovoci a zelenině v kapitole 3.2.1 nebo kapitola 3.2.3 Fyzická aktivita).
4. Pro analýzu bylo zvoleno období let 1997 až 2017, což je primárně vysvětleno možností rozdělit toto období do dílčích sedmiletých intervalů, důležitější je však, rovněž zmiňovaný fakt, že pro celé období je možné použít stejné administrativní členění se 77 okresy, když teprve v roce 1996 vznikl okres Jeseník.

5. Pro standardizované míry úmrtnosti počítá autor také 95% intervaly spolehlivosti, nevysvětluje ale, proč to považoval za nutné (viz kap. 4.3).
6. V kapitola 6.2 je využita také faktorová analýza, popis této metody ale chybí v kapitole 4 Metodologie a zdroje dat.
7. V kapitole 6.2.2 se do 1. shluku okresů s nejpříznivějšími úmrtnostními charakteristikami v období 2011–2017 dostaly pro mě nepochopitelně také okresy Ústí nad Labem a Rakovník.

V práci nalezneme drobné nedostatky formálního charakteru. Místy matoucí nebo obtížněji srozumitelné může být časté používání zkratk (např. NOS a KVO jako synonyma, FA a SA pro faktorovou a shlukovou analýzu) nebo odborných lékařských termínů (např. v kapitole 3.3). V textu na některých místech dochází také k záměně měr úmrtnosti a standardizovaných měr úmrtnosti (např. str. 61).

Ve shrnutí je možné konstatovat, že Michal Tvrz se úspěšně vypořádal s tématem své bakalářské práce a jednoznačně prokázal schopnost odborné práce na úrovni odpovídající absolventu bakalářského studia demografie. Na této skutečnosti nemohou nic podstatného změnit ani výše uvedené připomínky. Proto mohu doporučit jeho bakalářskou práci k obhajobě.

V Praze dne 24. 8. 2020

RNDr. Boris Burcin, Ph.D.

školitel